

Szemelvények a franciaországi Magyar Függetlenségi Mozgalom levelezéséből (1944–1945)*

A második világháború kevésbé ismert eseménysorai közé tartozik a második világháború idején a francia ellenállásban tevékenykedő magyarok szerepvállalása. A Lymbus 2017. évi kötetének hasábjain már kísérletet tettünk arra, hogy a francia Hadtörténeti Levéltárban (Service historique de la Défense) található információk alapján összeállítsuk azon magyar személyek listáját, akik közreműködtek a francia–magyar kapcsolatok eme kevésbé ismert történetében.¹ Jelen írásunkban arra vállalkozunk, hogy bemutassuk a legfontosabb magyar ellenállási szervezet, a Magyar Függetlenségi Mozgalom (Mouvement pour l'Indépendance Hongroise) tevékenységének néhány kevésbé ismert aspektusát az ellenállási szervezetnek a francia Nemzeti Levéltárban (Archives nationales) fellelt töredékes levelezése segítségével, melyet eddig nem használtak fel magyar kutatók ennek a különleges, háborús részvételnek a bemutatására.

A 20. század első felében több hullámban viszonylag nagyszámú magyar vándorolt ki Franciaországba. Ennek a döntésnek az esetek egy részében az első világháborút követő politikai események voltak a kiváltói, sokszor viszont gazdasági szükségszerűség állt mögötte. Ennek eredményeként egy politikai irányultságát tekintve tagolt magyar diaszpóra alakult ki, amelyben jobboldali, kereszténydemokrata és kommunista meggyőződésű csoportok voltak jelen, bár egyértelműen az utóbbi volt a legjelentősebb közülük.² A magyar kivándorlók leginkább a nagyvárosokban, iparvidékeken tömörültek. Az első világháború utáni gazdasági fellendülés nagy munkaerőigénnyel járt, amelyet részben a magyarok elégítettek ki. Elsősorban az iparban helyezkedtek el. Ennek megfelelően a magyar diaszpóra egyik súlypontja Párizsban és annak környékén volt, ahol a kivándorlók gyári munkásként a gépgyártó üzemekben helyezkedtek el. Szintén sokan kaptak munkát az észak-franciaországi bánya- és iparvidéken, de találunk kisebb közösségeket Elzász-Lotaringiában, illetve Lyon és Grenoble térségében is.³ Érdekes módon vannak adatok az észak-afrikai, algériai területeken letelepedő magyarokról is, akiknek létszáma viszonylag jelentős volt, 4-5 ezer főre tehető korabeli visszaemlékezés szerint.⁴

Ami a kivándorlók létszámát illeti, a témával foglalkozó kutatók nagyon eltérő adatokkal szolgálnak. A témának számos tanulmányt szentelő francia történész, Benjamin

---

* A tanulmány a Magyar Tudományos Akadémia Bolyai János Kutatási Ösztöndíjának támogatásával készült.

¹ BENE, 2017.

² JANICAUD, 2003, 81–82.

³ KOMJÁT–PÉCSI, 1973, 17–21.

⁴ MOLNÁR, 1931, 7.

Janicaud a hivatalos francia szervek adataira hivatkozva jelzi, hogy a Franciaországban élő magyarok száma az 1920-as és 1930-as években 10 és 15 ezer fő közé tehető.⁵ Pécsi Anna ugyanakkor 30 ezer főre teszi a magyar kolónia létszámát,⁶ míg Molnár Sándor korabeli leírása egyenesen 70 ezer fős közösségről számol be.⁷ A számok közötti jelentős eltérést minden bizonnyal két tényező magyarázza. Egyrészt a Franciaországban illegálisan tartózkodó és munkát vállalók magas száma, akik nyilvánvalóan nem szerepeltek a statisztikákban, de jelen voltak a magyar közösségekben, másrészt pedig a Trianon utáni országrületen kívülről származó magyarok tömege, akik a francia hatóságok számára román, csehszlovák stb. állampolgárként jelentek meg. Mindezek alapján feltételezhetjük, hogy a franciaországi magyar kolónia reálisan mintegy 40-50 ezer főt számlálhatott, amellyel egyértelműen a kevésbé népes nemzeti bevándorló csoportok közé tartozott az összesen mintegy 3 millió Franciaországban élő külföldi között.⁸

Az 1938-ban megalakult Franciabarát Magyarok Szövetsége, melynek elnöke Károlyi Mihály, alelnöke pedig Bölöni György⁹ volt, a második világháború kitörése után 1939. szeptember 3-án a Franciaország oldalán való harc mellett kötelezte el magát.¹⁰ Ennek következtében 1939 őszén számos magyar jelentkezett a francia hadseregbe, létszámukat a történeti munkák hagyományosan mintegy 3 ezer főre teszik,¹¹ de a témában végzett kutatásaink alapján ez a szám nem haladta meg a 2 ezer főt.¹² A megsemmisítő vereséget szenvedő francia hadsereg tagjaiként közülük sokan elesetek a harcmezőkön, mások hadifogságba kerültek, és szép számmal akadtak azonban olyanok is, akik leszerelésük után a harc folytatásának lehetőségét keresték.

Ezt nagymértékben megkönnyítette, hogy a Bevándorolt Munkások Mozgalmának (Main d'œuvre immigrée, MOI)¹³ keretein belül megkezdődött a baloldali érzelmű, szakszervezeti alapokon szerveződő ellenállás kiépítése, amelyben a magyarok is aktívan részt vettek. A földalatti magyar szervezet létrehozásának első lépéseként 1940 júliusában a saint-cloud-i erdőben tartottak egy megbeszélést a meghatározó magyar baloldali szervezetek vezetőinek részvételével, ami lehetővé tette a későbbi hatékony

---

⁵ JANICAUD, 2009, 131.

⁶ PÉCSI, 1968, 287.

⁷ MOLNÁR, 1931, 5.

⁸ COURTOIS–PESCHANSKI–RAYSKI, 1989, 18.

⁹ Bölöni György (1882–1952) író, újságíró, művészettörténész. 1918-tól a Károlyi-kormány hollandiai nagykövete, 1920-tól emigrációban, 1923 és 1945 között Párizsban élt. A párizsi kommunista emigráció vezető alakja, a Párizsi Hírlap szerkesztője. 1944–1945-ben a Magyar Függetlenségi Mozgalom elnöke, 1945 és 1947 között a magyar nemzetgyűlés tagja. Az Élet és Irodalom első főszerkesztője 1957-ben. Baumgarten- és Kossuth-díjas.

¹⁰ FILYÓ, 1986, 50–51.

¹¹ BAJOMI, 1984, 104–106.

¹² MS. UEVACJ-EA. MDLX-1–MDLX-18. Listes nominatives des volontaires étrangers engagés à servir la France entre le 1er septembre 1939 et le 25 juin 1940.

¹³ A Bevándorolt Munkások Mozgalmát (Main d'œuvre immigrée, MOI) a Francia Kommunista Párt hozta létre 1926-ban, hogy a Franciaországban dolgozó külföldi munkások saját szakszervezeti mozgalommal rendelkezzenek. A szervezet aktívan támogatta a spanyol polgárháborúban a köztársaságiakat, majd kivette részét a német megszálló erők elleni harcból is.

fellépést a megszálló erők ellen.¹⁴ Ennek következtében a magyar ellenállók szerteágazó, elsősorban információszerezésre és -terjesztésre koncentráló tevékenységet fejtettek ki a következő évek során, melynek keretében illegális újságokat és rölapokat készítettek és terjesztettek, valamint német nyelvtudásuk segítségével pacifista propagandatevékenységet fejtettek ki a megszálló hadsereg katonái körében. A kezdeményezés a kommunista ellenállás külföldi – elsősorban osztrák és német származású – tagjaira épített, akik képesek voltak anyanyelvükön megszólítani a német katonákat, de a nyelvet jól beszélő magyarok is bekapcsolódtak ebbe a tevékenységbe. Utóbbit TA-nak (*travail parmi les Allemands* = németek közötti munka) rövidítették és 1941-től 1944-ig folyamatosan végezték. Papp Lajos visszaemlékezése szerint egy alkalommal még Franciaországban állomásozó magyar katonákat is sikerült meggyőzni, hogy dezertáljanak és csatlakozzanak az ellenállókhöz.¹⁵ Emellett szabotázsakciókat is végrehajtottak az ipari termelés és a vasúti közlekedés akadályozása érdekében.¹⁶

A magyar ellenállási tevékenység 1943 nyarán lépett magasabb szintre, amikor június–július folyamán létrehozták a Magyar Függetlenségi Mozgalmat azzal a céllal, hogy a Franciaország (és távlatilag Magyarország) felszabadításáért harcoló összes magyart egy szervezet soraiban fogják össze.¹⁷ Ennek jegyében az új szervezet, amely korábban elsősorban az ország északi részén és a fővárosban volt aktív, a déli zónában is megszervezte helyi ellenálló csoportjait,¹⁸ főként a nagyobb városokban: Grenoble-ban, Nizzában, Lyonban és Toulouse-ban.¹⁹ A szervezet tevékenységének részletes bemutatása nélkül érdemes megemlíteni, hogy a korábbi sajtókiadási- és terjesztési tevékenység mellett megjelent a fegyveres harcra való felkészítés is, amelynek keretében 1944 júniusáig összesen 70 kis létszámú felfegyverzett csoportot hoztak létre a tervezett általános népfelkelésben való részvétel céljából. Ezek egy része kisebb akciókban is részt vett a következő egy év folyamán, de a legjelentősebb művelet a Párizs felszabadításához való hozzájárulás volt, amelyben 20 magyar csoport mintegy 140 fővel működött közre 1944 augusztusában.²⁰ Ezért a tevékenységért súlyos árat kellett fizetni, mivel az elméletileg mintegy ezer főt számláló MFM 120 tagját veszítette el a felszabadulásig,²¹ de a más ellenállási szervezetek kötelékében harcoló magyarok veszteségeivel együtt az elesett magyar ellenállók száma valószínűleg jóval magasabb volt.

Párizs felszabadítása után az MFM számos tagja kívánt közreműködni az ország többi részének felszabadításában is, ezért a szervezet vezetősége 1944 szeptemberében létrehozta a Petőfi-századot, amely teljes egészében ezekből az önkéntesekből állt. Az 51-22-es nemzetközi ezred harmadik zászlóaljához beosztott 61 fős alakulat élén Marschall

¹⁴ HL VII. Egy. F/15. André Lázár: *Hongrois de la Résistance*, 9.

¹⁵ PAPP, 1973, 195.

¹⁶ HL VII. Egy. F/4. Magyar harcosok a francia nemzeti ellenállás zászlói alatt, 4–5.

¹⁷ HL VII. Egy. F/6. A franciaországi Magyar Függetlenségi Mozgalom által készített tanulmány..., 17.

¹⁸ Mindezzel együtt nem tudta soraiba gyűjteni az összes magyar ellenállót, sokan harcoltak más szervezetek kötelékében, egyesek pedig saját csoportot is vezettek, mint például Polyá László. SHD 16 P 300565.

¹⁹ KOMJÁT–PÉCSI, 1973, 133–136.

²⁰ PÉCSI, 1980, 256–263.

²¹ HL VII. Egy. F/20. Névjegyzék a franciaországi magyar önkéntesek és ellenállók hősi halottairól.

László²² állt.²³ A magyar alakulatot nem vetették be a német csapatok ellen, különböző műtárgyak (hidak, vasútvonalak) és katonai objektumok védelmét kellett biztosítani a hátszágban. Az egységet végül anyazászlóaljával együtt 1945 őszén szerelték le, katonái pedig visszatérhettek a civil életbe.²⁴

A háború alatti szerepvállalásának köszönhetően az MFM a legbefolyásosabb magyar szervezet volt a felszabadított Franciaországban, amely 2500 fős tagságával joggal tartott igényt vezető szerepre a franciaországi magyar kolóniában. Ez a helyzet a háború után a más ideológiai beállítottságú kivándorlók számának növekedésével megváltozott, de 1944–45 fordulóján a szervezet egyértelműen pályafutásának csúcspontján volt.²⁵

Ennek az időszaknak a dokumentumai azok, amelyek jelen közleményben bemutatásra kerülnek. A franciaországi magyar közösséghez és az általa folytatott ellenállási tevékenységhez köthető levéltári anyagok számos különböző intézményben (Archives nationales, Service historique de la Défense, Hadtörténelmi Levéltár, Magyar Nemzeti Levéltár stb.) található meg elszórtan, így nem könnyű feladat ennek az eseménysorozatnak a rekonstruálása. A helyzetet tovább nehezíti, hogy a francia Nemzeti Levéltárban nincs külön a magyar ellenállóknak szentelt forráscsoport, ezért a korszakra vonatkozó levéltári segédletek átnézésével kell kiszűrni a témához köthető forrásokat. Ennek megfelelően lehet találni szórványos információkat a Szabad Franciaországhoz és a Francia Köztársaság Ideiglenes Kormányának (F 60 1762. Hongrie), Charles de Gaulle londoni és algiri (AG 3(1) 261), valamint természetesen a Második Világháború Bizottságának (72 AJ) anyagai között is. Utóbbiak között sikerült rábukkannunk Szekeres György²⁶ második világháború alatti ellenállási tevékenységéhez kapcsolódó irataira (72 AJ 586–588. Papiers de Georges Szekeres), amelyek elsősorban a MOI vezetésében végzett munkájáról tanúskodnak, szerencsés módon azonban az 588. doboz egyik iratcsomója (Documentation sur le mouvement pour l'indépendance hongroise „Petőfi”) az MFM-re vonatkozó iratokat is tartalmaz. Utóbbiak között számos különböző típusú dokumentum található: sajtóközlemények, meghívók, beszámolók, újságcikkek kivonatai stb.

²² Marschall László (1916–1949) ellenálló, újságíró, rendőr. 1935-ben Franciaországba költözött, ahol belépett a kommunisták pártjába, majd harcolt a spanyol polgárháborúban, ahonnan francia internálótáborba került. 1941-es szabadulása után csatlakozott az ellenállási mozgalomhoz, amelynek soraiban 1944 folyamán több alkalommal is kiténtette magát. 1945-ben századosi rangban tért haza Magyarországra, ahol a Szabad Nép munkatársa lett. 1945 őszén a Honvédelmi Minisztérium Katonapolitikai Osztályára, majd rendőr ezredesi rangban a Belügyminisztériumba került. 1949-ben kémkedésért letartóztatták és kivégezték.

²³ HL VII. Egy. F/11. A Défense de la France 1944. október 18-i száma a Petőfi-zászlóaljról.

²⁴ HL VII. Egy. F/34. Palotás Imre összeállítása a Petőfi-századról, 1–2.

²⁵ JANICAUD, 2003, 86–88.

²⁶ Szekeres György (1914–1973) ellenálló, újságíró, műfordító, diplomata. A baloldali érzelmű, számos írást jegyző újságíró francia egyetemi tanulmányait megszakította a második világháború kitérése, amelynek hatására csatlakozott a francia hadsereghez. A francia vereség után a francia ellenállás tagja lett, az ő szervezésével jött létre a Bevándoroltak Akció és Védelmi Központja (lásd lejjebb), amelynek főtíkárá is lett. Őrnagyi rangban tért vissza Magyarországra 1945-ben, ahol a Szabad Nép munkatársa, majd 1948-tól a római magyar nagykövetség tanácsosa lett. 1950-ben letartóztatták, 1955-ig börtönben volt. 1957-ben rehabilitálták, ezt követően az Európa Kiadónál dolgozott műfordítóként.

Ezek közül a legérdekesebbek és a kutatások által legkevésbé ismertek azok a levelek voltak, amelyek az 1944 nyarától 1945 tavaszáig tartó időszakban keletkeztek és az MFM tevékenységének különböző aspektusait villantják fel. Sajnálatos módon a szervezet teljes levelezése nem található meg az iratcsomóban, csupán olyan másolatok, amelyek valamiért Szekeres birtokában maradtak és így a többi irattal együtt bekerültek a levéltárba. Ezek közül válogatva adunk közre tizenegyet, amelyek meggyőződésünk szerint hozzájárulnak a magyar ellenállási szervezet jobb megismeréséhez.

Értelmezésükhöz fontos megjegyezni, hogy egy – a legelső – kivételével mindegyik Párizs felszabadítása után keletkezett, tehát akkor, amikor az MFM már a nyilvánosság előtt is felvállalhatta tevékenységét és a németek felett aratott győzelem egyik résztvevőjeként vehetett részt a közéletben. Ennek megfelelően a levelek többsége a különböző hivatalos szervekkel való kapcsolatfelvétel, majd később az ezekkel való együttműködés jegyében íródott. Tekintettel arra, hogy bizonyos esetekben több levél is íródott ugyanazoknak a szervezeteknek (francia külügyminisztérium, Bevándoroltak Akció és Védelmi Központja),²⁷ joggal feltételezhetjük, hogy ezek a kapcsolatfelvételek sikeresek voltak és kétoldalú együttműködéssé fejlődtek.

A levelek időrendben követik egymást, kivéve a hatos és hetes számút, melyek az ötös számú levél mellékleteként korábbi keltezésűek, de teljes értékű forrásként értelmezésükhöz szükséges az időrend megtörése, ezért szerepelnek ebben a sorrendben.

Források

1.

A Magyar Függetlenségi Mozgalom levele a Bevándoroltak Akció és Védelmi Központja főtitkárságának

(Párizs, 1944. július 10.)

A Magyar Függetlenségi Mozgalom, amely politikai, világnézeti és vallási hovatartozástól függetlenül soraiba gyűjti a fasizmus ellen harcolni kívánó franciaországi magyarokat, kijelenti, hogy csatlakozik a Bevándorlók Akció és Védelmi központjához. Azt is kijelenti, hogy a Francia Köztársaság Ideiglenes Kormányát²⁸ ismeri el Franciaország törvényes kormányá-

²⁷ Az Ellenállás kötelékében harcoló külföldiekből hozták létre 1944 elején a Bevándoroltak Akció és Védelmi Központját (Centre d'Action et de Défense des Immigrés, CADI), amelynek kettős célja volt. Egyrésztől lehetővé tette, hogy a külföldi ellenállók nemzeti csoportok kötelékében hatékonyabban harcolhassanak, másrészt pedig távlatilag hozzá kellett járulnia ahhoz, hogy a későbbiek folyamán ezek a külföldiek könnyebben folyamodhassanak francia állampolgárságért ellenállási tevékenységükért cserébe.

²⁸ A Francia Köztársaság Ideiglenes Kormányára (Gouvernement provisoire de la République Française) Charles de Gaulle vezetésével 1944 júniusában jött létre Algériában a Francia Nemzeti Felszabadítási Bizottság utódaiként. Ez a kormányzati szerv vette át a felszabadított francia területek irányítását a szövetséges katonai szervektől és irányította az országot az új alkotmány szabályai alapján létrehozott első kormány 1946-os felállításáig.

nak, valamint az Ellenállás Nemzeti Tanácsát mint a francia nép megszállók elleni fellépésének letéteményesét és alárendeli magát ezeknek, illetve katonai szempontból a Belső Francia Erőknek.

Petőfi, Mouvement
Pour l'Indépendance Hongroise

au S.G. du C.A.D.I.

Messieurs,

Le Mouvement pour l'Indépendance Hongroise, Petöfi, groupent les Hongrois de France, de toute tendance politique, philosophique et confessionnelle, désireux de secouer le joug fasciste qui pèse sur les peuples d'Europe, déclare avec enthousiasme adhérer au C.A.D.I., y envoyer son délégué qui s'y empressera de collaborer avec vous et de faire utile.

Le Mouvement pour l'Indépendance Hongroise déclare lutter de toutes ses forces contre l'envahisseur fasciste.

Il déclare reconnaître le Gouvernement Provisoire de la République Française comme le seul gouvernement légal de la France, ainsi que le Conseil National de la Résistance comme l'expression de la nation française en lutte contre l'envahisseur, et déclare se mettre à leur disposition, ainsi qu'à la disposition du commandement des Forces Françaises de l'Intérieur en matière militaire.

Veillez agréer, Messieurs, l'expression de nos salutations les plus fraternelles.

Paris, le 10 Juillet 1944.

Le Comité Central
du Mouvement pour l'Indépendance
Hongroise Petöfi.

2.

A Magyar Függetlenségi Mozgalom levele a Francia Köztársaság Ideiglenes Kormányának külügyminiszterének

(Párizs, 1944. augusztus 28.)

A Magyar Függetlenségi Mozgalom Központi Bizottsága tájékoztatja a francia külügyminisztert, hogy a franciaországi magyarokat tömörítő és 1943 júniusától működő szervezet Németország ellen harcol és nem ismeri el az 1944. március 19. után létrejött Sztójay-kormány fennhatóságát. A törvényes magyar kormány felállításáig a MFM fel kívánja venni a kapcsolatot a Károlyi Mihály vezetésével álló Magyar Nemzeti Bizottsággal. Ennek érde-

kében 1944. augusztus 28-án létrehoztak egy küldöttséget Bölöni György vezetésével, és Szekeres Györgyöt, a delegáció egyik tagját bízták meg annak képviselésével az illetékes szerveknél. Kérik, hogy a külügyminiszter ismerje el Szekereset ebben a minőségében.

Mouvement pour l'Indépendance Hongroise

Monsieur le Ministre des Affaires Etrangères
du Gouvernement Provisoire de la République
Française

Paris, le 28 Août 1944

Monsieur le Ministre,

Le Comité Central du Mouvement pour l'Indépendance Hongroise, mouvement faisant partie du Centre d'Action de Défense des Immigrés, a l'honneur de porter à votre connaissance ce qui suit :

Le Mouvement pour l'Indépendance Hongroise groupe, depuis juin 1943, de nombreux éléments de la colonie hongroise de France, dans le but de lutter contre le seul ennemi de la Hongrie qui est, depuis des siècles, l'Allemagne.

Depuis le 19 mars 1944, date à laquelle les troupes allemandes ont occupé notre pays, les Hongrois de France ne reconnaissent plus l'autorité du gouvernement Sztójay, constitué illégalement, au mépris non seulement de la volonté du peuple magyar, mais aussi la constitution hongroise.

En attendant la formation d'un légal gouvernement hongrois qui représentera toutes les aspirations de la nation hongroise, le Mouvement pour l'Indépendance Hongroise se propose d'entrer immédiatement en relation avec le Comité National Hongrois de Londres, présidé par M. Michel Károlyi. Il a nommé à cet effet, dans sa séance du 28 août 1944, une délégation présidée par M. Georges Bölöni, dont nous vous prions de bien vouloir faciliter la tâche. Un membre de cette délégation, M. Georges Szekeres a été chargé de représenter la délégation auprès des autorités compétentes. Le Mouvement pour l'Indépendance Hongroise a l'honneur de vous prier de bien vouloir agréer M. Georges Szekeres comme son représentant qualifié.

Veuillez agréer, Monsieur le Ministre, l'assurance de notre haute considération.

György Bölöni²⁹
Président du Mouvement
pour l'Indépendance Hongroise

---

²⁹ Kézzelel írt aláírás.

3.

A Magyar Függetlenségi Mozgalom levele Károlyi Mihálynak, a Magyar Nemzeti Tanács elnökének

(Párizs, 1944. szeptember 10.)

A Magyar Függetlenségi Mozgalom vezetősége röviden bemutatja saját tevékenységét 1943. júliusi megalakulásától kezdve és hivatalosan felveszi a kapcsolatot a Károlyi Mihály gróf vezetése alatt álló londoni Magyar Nemzeti Tanáccsal. Ennek jegyében meghívják a gróft Párizsba, illetve kérik, hogy tevékenységükről – melyet a mellékletként küldött két lapszám tartalmaz – a londoni rádió adásában számoljanak be.

Mouvement pour l'Indépendance Hongroise
9, Square Vergennes – Paris – XVe – Tél. VAUgirard 08-57

Monsieur le Comte Michel Károlyi
Président du Conseil National Hongrois
Londres

Monsieur le Président,

Nous saisissons la première occasion pour vous transmettre la salutation fraternelle des Hongrois de France groupés dans notre Mouvement.

Le Mouvement pour l'Indépendance Hongroise a été fondé au mois de Juillet 1943 et a déployé une activité très appréciée dans les cadres du Mouvement National de la Résistance Français. Il a publié régulièrement trois journaux hongrois et un bulletin français. La majorité de la colonie hongroise de France s'est affiliée à nos organisations.

Nous voudrions prendre contact avec le Conseil National Hongrois de Londres. Nous serions très heureux, Monsieur le Président, si vous étiez dans la possibilité de venir personnellement parmi nous. Se cela n'est pas possible, nous vous prions d'envoyer à Paris une délégation pour nous tenir au courant des travaux et des résultats du Conseil National.

Nous nous permettons de joindre à cette lettre les deux derniers numéros de notre organe officiel avec la prière de diffuser la nouvelle de notre activité par les émissions hongroises de la Radio-Londres.

En attendant l'honneur de collaborer avec vous à la réorganisation démocratique de notre patrie meurtrie, nous vous prions, Monsieur le Président, de croire à nos sentiments dévoués.

Paris, le 10 Septembre 1944.

György Bölöni³⁰
Le Président

Csizmadia Ferenc,³¹ Vagasi Jozef,³² Szekeres György, Papp Lajos,³³ Dobosi László³⁴

Membres de la Commission chargée de représenter le Mouvement pour l'Indépendance Hongroise auprès des autorités compétentes.

4.

A Magyar Függetlenségi Mozgalom elnökének levele De Gaulle tábornoknak, a Francia Köztársaság Ideiglenes Kormánya elnökének (Párizs, 1944. szeptember 10.)

Az MFM elnöke gratulál az új kormánynak és De Gaulle elnöknek, valamint reményét fejezi ki, hogy Franciaország közös felszabadítása után a magyar nép és egész Közép-Európa német uralom alóli felszabadítására is közösen kerítenek sort, hogy létrehozzanak egy demokratikus európai együttműködési rendszert.

Mouvement pour l'Indépendance Hongroise
9, Square Vergennes – Paris – XVe – Tél. VAUgirard 08-57

---

³⁰ Kézzel írt aláírás.

³¹ Csizmadia Ferenc nagyváradi születésű kommunista szabó, 1930-ban érkezett Romániából Franciaországba. Az MFM első főtítkára a szervezet 1943-as megalakulásakor, 1944-ben megkapta a francia Hadikeresztet a Párizs felszabadításáért vívott harcokban való részvételéért. 1966-ban halt meg Párizsban 73 éves korában (feltételezhető születési dátuma tehát 1893).

³² Vágási József cipész az 1920-as évek közepe óta a franciaországi kommunista szakszervezeti mozgalom aktív tagja volt, 1927-ben az országos Szakmaközi Bizottság pénztárosa, 1943-ban a megalakuló Magyar Függetlenségi Mozgalom vezetőségének tagja volt. 1945-ben tagja volt annak a csoportnak, amely az MFM részéről felvette a kapcsolatot a megalakuló új magyar kormánnyal és ebben a minőségében egyeztetett a franciaországi kommunisták, illetve a Franciaországban fogva tartott magyar hadifoglyok hazatérésének megszervezéséről.

³³ Papp Lajos (1906–1973) újságíró, politikus, országgyűlési képviselő. 1928-tól a Kommunisták Magyarországi Pártjának tagja, 1938-tól a Komintern utasítására Párizsba utazik, ahol részt vett a magyar kommunisták megszervezésében. Részt vett a Magyar Szemle című illegális lap írásában és szerkesztésében, valamint közreműködött a párizsi népfelkelésben 1944 augusztusában. 1945 elején visszatért Magyarországra, ahol újságíróként, majd 1949 és 1967 között országgyűlési képviselőként tevékenykedett.

³⁴ Helyesen Dobossy László (1910–1999) irodalomtörténész, szótáríró, műfordító. A prágai egyetem elvégzése és kassai középiskolai tanári munka után 1939-től Párizsban tanult ösztöndíjasként, ahol bekapcsolódott az ellenállási mozgalomba, illegális kiadványok írásába és szerkesztésébe. 1945 és 1950 között a Párizsi Magyar Intézet munkatársa, majd igazgatója. Magyarországon 1950-től a Külügyi Főiskolán, majd az ELTE-n tanított 1980-ig. Számos francia és szláv témájú monográfia, tanulmány és fordítás fűződik a nevéhez.

A Monsieur le Général DE GAULLE
Président du Gouvernement Provisoire
de la République Française.

Excellence,

Le Comité Central du Mouvement pour l'Indépendance Hongroise m'a chargé de vous adresser les félicitations et les remerciements des associations hongroises de France groupées dans notre Mouvement.

C'est avec joie et fierté que nous avons pris part depuis bientôt deux ans à la lutte clandestine contre l'envahisseur et à la libération de Paris. Cet envahisseur nous le connaissons bien : il était l'ennemi séculaire de notre peuple.

En contribuant ainsi de toutes nos forces à la délivrance de la France, nous avons pensé travailler également pour la libération de notre nation.

Nous espérons que le Gouvernement de la République Française nous aidera à poursuivre notre grande tâche : réorganiser la Hongrie sur des bases démocratiques et républicaines et éliminer de la vie politique des peuples de l'Europe Centrale leur ennemi mortel, l'Allemagne.

C'est pourquoi nous estimons indispensable qu'une étroite collaboration franco-hongroise s'établisse dans les domaines économique et politique aussi bien que dans le domaine intellectuel. Au moment donc où nous saluons le nouveau Gouvernement de la République Française et où nous lui présentons tous nos vœux pour la réussite de la tâche qu'il poursuit, nous le prions instamment de créer les conditions favorables à la coopération européenne.

Paris, le 10 septembre 1944

György Bölöni³⁵

Pour le Comité Central du
Mouvement pour l'Indépendance
Hongroise

Le Président.

---

³⁵ Kézzel írt aláírás.

5.

A párizsi Magyar Királyi Főkonzulátus levele a Magyar Függetlenségi Mozgalom egyik tagjának

(Párizs, 1944. szeptember 29.)

Magyar Királyi Főkonzulátus
Consulat Général Royal de Hongrie
Paris
15, rue de Berri
Páris, 1944. szeptember 29.

Kedves Barátom,

Mellékelve van szerencsém Bobrik követ úr jegyzékének és arra nyert válasznak másolatait tisztelettel megküldeni.

Délelőtti beszélgetésünkre való hivatkozással mellékelve megküldöm a Drancy-ban internált magyarok jegyzékét,³⁶ akiknek hozzátartozói nálunk jártak és intervenciót kértek.

Kérem szíves válaszodat, vajon a jelzettek ügyeiben eljártok, illetve kinek ügyében járhatna el a főkonzulátus.

Sok szívélyes üdvözlettel,
Binder³⁷

---

³⁶ Drancy Párizstól északkeletre fekszik körülbelül 14 kilométerre, tehát gyakorlatilag a francia főváros agglomerációjának részét képezi. A településen 1939-ben hozták létre a francia hatóságok egy internálótáborát az ellenséges országok állampolgárai számára, 1941-től azonban a német megszálló erők használták a franciaországi zsidók internálására, akiket utána innen indítottak útnak a koncentrációs táborok felé. Az 1944-es felszabadulás után az új francia kormány újból használatba vette a kollaborációval gyanúsítható francia, illetve a tisztázatlan jogállású külföldi állampolgárok internálására. Utóbbiak között magyarok is voltak, hiszen a háborús helyzet miatt számos esetben nem rendelkeztek érvényes iratokkal, ami maga után vonta internálásukat.

³⁷ Binder-Kotrba Károly II. osztályú főkonzul, a párizsi magyar főkonzulátus vezetője. Kézzel írt aláírás.

6.

Bobrik Arno³⁸ magyar nagykövet levele a Francia Állam külügyminiszterének (Vichy, 1944. augusztus 28.)

A magyar nagykövet megkéri a Vichy-ben székelő francia külügyminisztert, hogy juttasson el egy üzenetet a vatikáni magyar nagykövetnek, Apor Gábornak,³⁹ amelyben kijelenti, hogy kész együttműködni a címmel a Magyarország felszabadítását célzó erőfeszítésekben és erre vonatkozó utasításokat kér. Egyúttal kéri a francia külügyminisztert, hogy fenti üzenetének tartalmát ossza meg a szövetséges katonai és politikai szervekkel.

Copie

LEGATION ROYALE DE HONGRIE EN FRANCE
LE MINISTRE.

Vichy, le 28 août 1944.

Monsieur le Ministre,

Etant dans l'impossibilité de communiquer avec l'étranger, j'ai l'honneur de recourir à l'aimable intermédiaire de Votre Excellence en La priant de bien vouloir faire parvenir, par les moyens les plus rapides dont Elle dispose, le message suivant à

Son Excellence le baron Gabriel Apor
Ministre de Hongrie près la Saint-Siège
Cité du Vatican.

„Ayant regagné à la suite de départ des forces occupantes ma liberté d'action et ayant connaissance d'un appel que Votre Excellence avait adressé après la libération de Rome aux Ministres de Hongrie dans les pays neutres, je me mets à la disposition de Votre Excellence pour collaborer avec Elle à libérer la Hongrie de l'envahisseur. Prière de me faire

³⁸ Boldvai Bobrik Arno (1891–1976) az Osztrák–Magyar Monarchia konzuli testületében kezdte el diplomáciai karrierjét, majd a magyar külügyminisztériumban folytatta. Az első világháborút követően tagja volt a párizsi magyar béke delegációnak, jelen volt a trianoni békeszerződés aláírásakor. Számos dél-amerikai országban képviselte Magyarországot követként, majd 1943–1944-ben a Vichybe delegált magyar nagykövetség vezetője. Az MFM tagjaival való együttműködést elutasította, ugyanakkor Barcza György visszaemlékezései alapján elkötelezett németpárti volt, ezért a kiugrást előkészítő magyar politikusokkal sem működött együtt. A háború után nem tért vissza Magyarországra, Dél-Amerikában telepedett le.

³⁹ Báro Apor Gábor (1889–1969) a bécsi konzuli akadémia elvégzése után 1919-ben kezdte meg külügyi szolgálatát. Különböző állomáshelyek után 1935-ben tért haza, ahol a külügyminiszter állandó helyettesének nevezték ki. 1939 és 1944 között vatikáni követ volt, aktívan támogatta Kállay Miklós kiugrási politikáját. Magyarország megszállása után lemondott posztjáról és csatlakozott a Követi Bizottsághoz, amely a Sztójai-kormány szolgálatát megtagadó magyar diplomaták informális testülete volt. 1952 és 1958 között a Szuverén Máltai Lovagrend nagykancellárja volt.

parvenir vos instructions ainsi que le texte de votre appel à Vichy Hôtel des Ambassadeurs.
Signé : Bobrik.”

J’ai, en outre, l’honneur de prier Votre Excellence de bien vouloir faire le nécessaire, afin que ce qui précède soit porté à la connaissance du Gouvernement Provisoire de la République et que, le cas échéant, les autorités militaires et politiques des Puissances Alliées opérant en France soient informées de ma démarche.

Veuillez agréer, Monsieur le Ministre, l’assurance de ma très haute considération.

signé : Bobrik⁴⁰

Son Excellence
Monsieur Ernest LAGARDE
Ministre Plénipotentiaire
VICHY

7.

**A francia külügyminisztérium válasza Bobrik nagykövetnek
(Vichy, 1944. augusztus 30.)**

A Francia Külügyminisztérium részéről Abel Verdier válaszol Bobrik nagykövet 1944. augusztus 28-i levelére és jelzi, hogy üzenettovábbításra vonatkozót kérését tudomásul vették.

Copie

MINISTRE
DES
AFFAIRES ETRANGERES
Direction Politique
N° 2840.POL.

REPUBLIQUE FRANÇAISE

Vichy, le 30 août 1944.

Monsieur le Ministre,

A la date du 28 août, Votre Excellence a bien voulu demander au Ministère des Affaires Etrangères de faire parvenir de Sa part et dès que possible à son Excellence le baron Gabriel APOR, ministre de Hongrie près le Saint-Siège, un message dont Elle désirait que la teneur fût également portée à la connaissance du Gouvernement Provisoire de la République.

J’ai l’honneur de faire savoir à Votre Excellence que j’ai pris bonne note de Sa demande.

---

⁴⁰ Géppel írt aláírás.

Veillez agréer, Monsieur le Ministre, l'assurance de ma très haute considération.

Signé : Abel Verdier,⁴¹
Délégué du Commissaire
aux Affaires Etrangères
du Gouvernement provisoire.

Son Excellence
Monsieur de BOBRIK
Ministre Plénipotentiaire de Hongrie
VICHY

8.

A Magyar Függetlenségi Mozgalom elnökének levele a Bevándoroltak Akció és Védelmi Központja főtitkárának (Párizs, 1944. szeptember 15.)⁴²

Az MFM elnökének nevében Csizmadia Ferenc elküldi a szervezet Párizs felszabadításában játszott szerepére vonatkozó dokumentációt a Bevándoroltak Akció és Védelme Központja főtitkárának.

Mouvement pour l'Indépendance Hongroise
9, Square Vergennes – Paris – XVe – Tél. VAUgirard 08-57

Monsieur
le Secrétaire Général du Centre d'Action et de Défense des Immigrés

Paris

Monsieur le Secrétaire Général,

J'ai l'honneur de vous faire parvenir ci-jointe la documentation concernant la participation des Hongrois dans la lutte pour la libération de Paris, comme il était convenu.

---

⁴¹ Abel Verdier (1901–1991) diplomata. A külföldiekkel foglalkozó osztály vezetője a francia külügyminisztériumban. Az ellenállásban való részvételéért a háború után a Becsületrend tiszti fokozatával tüntették ki és számos országban (pl. Finnország, Kolumbia) képviselte Franciaországot nagykövetségként. Emellett irodalom- és diplomáciatörténeti munkákat is jegyzett, utóbbiakban saját tapasztalatait adta közre és irodalmi díjjal is jutalmazták érte. A levelet eredeti aláírás hitelesíti.

⁴² A levél melléklete egy több dokumentumból álló iratgyűjtemény, amely a magyarok Párizs felszabadításában játszott szerepéről számol be.

Veillez agréer, Monsieur le Secrétaire Général, l'assurance de ma considération très distinguée.

Paris, le 15 septembre 1944

Csizmadia Ferenc⁴³

pour le Président du M.I.H.

9.

A Magyar Függetlenségi Mozgalom levele a Francia Köztársaság Ideiglenes Kormányának külügyminiszterének (hely és dátum nélkül)

A Magyar Függetlenségi Mozgalom tájékoztatja a francia külügyminisztert, hogy tudomására jutott, hogy Bobrik Arno, Magyarország franciaországi nagykövete 1944. augusztus 28-án, majd szeptember 22-én bejelentette, hogy szakított kormányával. Ezzel kapcsolatban felhívja a miniszter figyelmét arra, hogy Bobrik – a követség többi tagjával ellentétben – nem hagyta el posztját 1944 márciusa után, bár megtehetette volna. Ebből kifolyólag az MFM, amely elfogadta a párizsi magyar főkonzulátus tagjainak csatlakozását, üres gesztusnak tartja a nagykövet kijelentéseit és visszautasítja, hogy soraiba befogadja.

Monsieur le Ministre
des Affaires Etrangères
du G.P.R.F. Paris

Monsieur le Ministre,

Nous apprenons que M. Arno de Bobrik, ministre de Hongrie accrédité à Vichy auprès du Maréchal Pétain, a publié une déclaration dans laquelle il se dit passé à la dissidence le 28 août 1944. Cette déclaration a, croyons-nous, été transmise au Gouvernement Provisoire de la République Française et à l'étranger par l'intermédiaire de M. Abel Verdier, délégué du Gouvernement Provisoire de la République à Vichy.

Nous avons également eu connaissance d'un manifeste adressé par M. de Bobrik aux Hongrois de France, publié par le Bureau régional de Clermont-Ferrand de l'A.F.P. le 22 septembre 1944, un mois donc après l'insurrection nationale, dans lequel l'ancien ministre de Hongrie annonce à ses compatriotes la décision qu'il vient de prendre.

---

⁴³ Kézzel írt aláírás.

A ce sujet, nous nous permettons de constater ce qui suit : M. Arno de Bobrik a été nommé ministre à Vichy il y a un an, par un gouvernement vassal de l'Allemagne, on en guerre contre les Alliés. Lors des événements de mars 1944 qui ont amené l'occupation totale de la Hongrie et l'installation à Budapest d'un gouvernement purement nazi, M. de Bobrik est resté à son poste, alors que d'autres membres de la Légation hongroise prouvaient par leur départ en Suisse la possibilité qui existait alors d'entrer en dissidence.

Le geste actuel de M. de Bobrik n'a donc aucune valeur et ne saurait être considéré par quiconque comme une manifestation de la Hongrie libre. La totalité des Hongrois patriotes de France refusent d'accorder à ce geste la moindre portée. M. de Bobrik prétend dans son manifeste s'adresser aux Hongrois de France. A leurs yeux, il ne représente plus personne.

Le Mouvement pour l'Indépendance Hongroise, fondé en France dans la clandestinité, et qui poursuit les mêmes buts que le Conseil National Hongrois de Londres, présidé par le comte Michel Karolyi, a accueilli en temps utile, sans distinction d'opinion, le concours de tous les éléments sains des Hongrois de France, pour cette œuvre difficile qu'est la rénovation de la Hongrie. C'est ainsi qu'il compte parmi ses membres le Consul Général de Hongrie à Paris et les personnalités dirigeantes de ce consulat.

C'est donc ce Mouvement qui s'adresse à vous, Monsieur le Ministre, vous exprimant l'opinion unanime des Hongrois de France, pour vous communiquer son refus formel d'accepter M. de Bobrik dans les rangs de la Hongrie libre.

Veuillez agréer, Monsieur le Ministre, l'assurance de notre haute considération.

Le Mouvement du même nom de Hongrie

10.

A Magyar Függetlenségi Mozgalom és a Magyar Főkonzulátus közös levele a magyar Ideiglenes Nemzetgyűléshez és az Ideiglenes Kormányhoz

(Párizs, 1944. december 18.)

A Magyar Függetlenségi Mozgalom üdvözli a magyar Ideiglenes Nemzetgyűlést és az általa létrehozott Ideiglenes Kormányt. Kijelenti, hogy a Magyar Nemzeti Függetlenségi Fronthoz tartozik és biztosítja hűségéről és támogatásáról a Nemzetgyűlést és a Kormányt. A párizsi Magyar Főkonzulátus tisztviselői, akik egyben az MFM tagjai is és élvezik az új francia kormány elismerését, szintén lelkesen üdvözlik az Ideiglenes Nemzetgyűlést és az Ideiglenes Kormányt, illetve várják az utóbbtól érkező utasításokat.

Le Mouvement pour l'Indépendance Hongroise en France, en Belgique et en Suisse salue avec joie et confiance l'Assemblée Nationale Hongroise provisoire ainsi que le Gouvernement nommé par elle. Le Mouvement pour l'Indépendance Hongroise est partie intégrante du Front de l'Indépendance Nationale Hongroise qui a préparé l'élection

de l'Assemblée Nationale provisoire. Il assure l'Assemblée Nationale et le Gouvernement de sa fidélité et offre son entière coopération au grand travail de reconstruction du pays.

En même temps, les fonctionnaires du Consulat Général de Hongrie à Paris reconnu par le gouvernement du Général De Gaulle et fonctionnant en fait, membres du Mouvement pour l'Indépendance Hongroise avec lequel ils ont lutté pour la liberté de la Hongrie, saluent avec enthousiasme l'Assemblée nationale et le gouvernement qu'ils reconnaissent comme seuls représentants légitimes de la volonté du peuple hongrois, et attendent les ordres du Gouvernement.

Paris, le 18 Décembre 1944.

Au nom du Comité central
du le Mouvement pour l'Indépendance :
Georges Bölöni, président,⁴⁴
François Csizmadia,
Ladislav Dobosi,
Georges Szekeres,
Joseph Vágási

Les membres du
Consulat Général de Hongrie
à Paris :
Charles Binder, Consul général,⁴⁵
Boris de Balla,⁴⁶ Consul royal,
Guillaume de Erödi-Harrach,⁴⁷
Vice-Consul royal,
Almos Mező, attaché culturel.⁴⁸

---

⁴⁴ Géppel írt névsor.

⁴⁵ Dr. Binder-Kotrba Károly a magyar diplomáciai testület tagja volt. Franciaországban első-, majd másodosztályú konzulként, majd 1936-ból főkonzulként tevékenykedett. Ebben a minőségében 1944 augusztusában elismerte az MFM-et a Budapesten működő kormány helyett.

⁴⁶ Balla Borisz (1903–1992) író, újságíró, történész. Közgazdasági és bölcsészeti tanulmányokat folytatott, számos lapban publikált, és több könyve jelent meg. 1936-ban Gömbös Gyula miniszterelnök egyik személyi titkára, majd 1939 és 1946 között sajtóattasé volt a brüsszeli, a madridi, a berni, végül pedig a párizsi nagykövetségen. 1946-ban az Egyesült Államokban telepedett le, ahol több egyetemen is oktatott.

⁴⁷ Erödi-Harrach Vilmos (1915–2013) diplomata. A Műszaki és Gazdaságtudományi egyetemen végzett közigazgatási tanulmányai után a külügyminisztériumban helyezkedett el miniszteri segédfogalmazóként, majd segédtitkárként. A második világháború alatt a párizsi magyar főkonzulátus alkonzulja, a háború után nem tért vissza Magyarországra. A Máltai Lovagrend tagjaként Németországban élt, majd a rendszerváltás után Magyarország frankfurti konzuljaként tevékenykedett.

⁴⁸ Mező Álmos 1919-ben született Erdélyben és jogi egyetemet végzett, majd kivételes nyelvtudását kihasználva (8 nyelven beszélt) diplomataként tevékenykedett. 1944-ben a párizsi magyar főkonzulátus kulturális attaséja volt, a háború után a Marossy Ferenc által irányított madridi Magyar Királyi Követséghez csatlakozott. Diplomáciai karrierjének lezárása után a francia filmszakmában helyezkedett el, ahol számos film készítésében működött közre producerként.

11.

A Magyar Függetlenségi Mozgalom elnökének levele a francia belügyminiszternek

(Párizs, dátum nélkül) [1945. március]⁴⁹

A Magyar Függetlenségi Mozgalom Párizsban üléselő kongresszusa szeretné felhívni a belügyminiszter figyelmét arra a tényre, hogy a Franciaországban élő magyaroknak az ellenséges államok polgáira vonatkozó intézkedésekkel kell szembesülniük mindennapi életük során. Jelzi, hogy Franciaország és Magyarország között nem állt fenn hadiállapot, ezért jogilag indokolatlan a magyar állampolgárokat ellenségnek tekinteni, ráadásul ezek a magyarok nem csupán beilleszkedtek a francia társadalomba, de ki is álltak mellette a háború során, mind a reguláris, mind a földalatti alakulatok kötelékében. Ebből kifolyólag kéri, hogy a fenti intézkedéseket szüntessék meg, amellyel jelentősen hozzájárulna a francia–magyar viszony magasabb szintre emeléséhez.

le Mouvement pour l'Indépendance Hongroise
à Monsieur le Ministre de l'Intérieur
Paris.

Monsieur le Ministre,

Le Congrès du Mouvement pour l'Indépendance Hongroise qui siège à l'heure actuelle à Paris a l'honneur de présenter ses salutations respectueuses et d'attirer l'attention bienveillante de votre Excellence sur les faits suivants :

Les ressortissants hongrois résidants en France font, en vertu de l'ordonnance du 12 décembre 1944 l'objet d'une mesure administrative qui les oblige d'une part à se présenter hebdomadairement au Commissariat de Police de leur arrondissement afin d'y signer leur nom au registre du contrôle des étrangers établi à cet effet,

d'autre part à se soumettre aux restrictions concernant la résidence et les déplacements des étrangers considérés comme sujets ennemis.

Cet état des choses qui comporte des inconvénients incontestables pour la vie quotidienne de nos compatriotes, n'est nullement justifié du point de vue juridique.

L'état de guerre n'a jamais existé entre la France et la Hongrie, en plus la Hongrie a signé un armistice avec les Alliés, a déclaré la guerre à l'Allemagne et participe d'une façon active et efficace à la lutte commune des Nations libres. Par conséquent nous estimons que les ressortissants hongrois ne soient point à considérer comme sujets ennemis ou assimilés aux sujets allemands.

---

⁴⁹ A kongresszust 1945. március 12–16. között Párizsban tartották (KECSKÉS, 2013, 159.), tehát a levél minden bizonnyal valamivel ezt követően íródhatott a francia fővárosban.

Nous nous permettons également d'attirer l'attention de Votre Excellence sur le fait que la grande majorité de nos compatriotes est depuis fort longtemps solidement établie en France comme un élément parfaitement assimilé.

Les Hongrois vivant en France donnèrent d'innombrables témoignages de leur fidélité et de leur dévouement envers la France républicaine en versant leur sang sur les champs de bataille avec leurs camarades français, et comme engagés volontaires dans la guerre 1939-40, et comme combattants des différentes formations des F.F.I. et dans toutes les organisations de la Résistance.

Notre Mouvement issu de la clandestinité a activement coopéré avec les éléments de la Résistance Française et il est la seule organisation démocratique et républicaine qui englobe tous les éléments hongrois antifasciste de France.

Nous sollicitons donc de Votre Excellence de bien vouloir prendre en considération tous nos arguments énumérés en notre faveur et de décider de lever les susdites mesures en faveur de tous les ressortissants hongrois résidant en France.

En accédant à notre présente demande Votre Excellence donnera satisfaction à un ardent désir de la colonie hongroise vivante en France et contribuera efficacement à ce rapprochement franco-hongrois, dont la réalisation est un des buts principaux du Mouvement pour l'Indépendance Hongroise.

Dans l'espoir de cette décision favorable, daigner agréer, Excellence, l'assurance de notre plus haute et plus fidèle considération.

György Bölöni⁵⁰
LE PRESIDENT.

---

⁵⁰ Kézzelel írt aláírás.

Rövidítések és irodalomjegyzék

- AN Archives nationales.
72 AJ (Archives du Comité d'histoire de la Deuxième Guerre mondiale, fonds privés et documents divers relatifs à la période 1939–1945)
588. Papiers de Georges Szekeres.
- HL Hadtörténelmi Levéltár.
- VII. Gyűjtemények. Ellenállási gyűjtemény nemzetközi vonatkozások. Franciaország
- 4. Magyar harcosok a francia nemzeti ellenállás zászlói alatt;
  - 6. Magyar harcosok a francia nemzeti ellenállás zászlaja alatt. A franciaországi Magyar Függetlenség Mozgalmának által készített tanulmány és kivonatok a Magyar Szemle és a Harcos Nő 1943–1944. évi számaiból;
  - 11. A Défense de la France 1944. október 18-i száma a Petőfi-zászlóaljról;
  - 15. André Lázár: Hongrois de la Résistance;
  - 20. Névjegyzék a franciaországi magyar önkéntesek és ellenállók hősi halottairól;
  - 34. Palotás Imre összeállítása a Petőfi századról.
- MS Mémorial de la Shoah, Union des engagés volontaires, anciens combattants juifs, leurs enfants et amis.
- MDLX-1–MDLX-18. Listes nominatives des volontaires étrangers engagés à servir la France entre le 1er septembre 1939 et le 25 juin 1940.
- SHD Service historique de la Défense.
- GR 16 P 300565. Polya, Lucien Ladislas.

*

- BAJOMI
1984
BAJOMI Lázár Endre: *Tramontana. Magyar önkéntesek Franciaországban*, Budapest, 1984.
- BENE
2017
BENE Krisztián: *A francia ellenállás magyar tagjai*, In: *Lymbus – Magyarságtudományi Forrásközlemények*, 15. (2017) 1. sz., 499–522.
- COURTOIS–PESCHANSKI
–RAYSKI
1989
COURTOIS, Stéphane–PESCHANSKI, Denis–RAYSKI, Adam: *Le sang de l'étranger. Les immigrés de la M.O.I. dans la Résistance*, Paris, 1989.
- FILYÓ
1986
FILYÓ Mihály: *Magyarok az európai antifasiszta ellenállási mozgalmakban*, Budapest, 1986.
- JANICAUD
2003
JANICAUD, Benjamin: *Entre guerre mondiale et guerre froide: l'influence communiste en question au sein de l'immigration hongroise en France (1940–1949)*, In: *Mediterrán tanulmányok*, 12. (2003) 1. sz., 153–163.
- JANICAUD
2009
JANICAUD, Benjamin: *Les missions religieuses au sein de l'immigration hongroise en France (1927–1940)*, In: *Cahiers de la Méditerranée*, 78. (2009) 1. sz., 131–140.
- KECSKÉS
2013
KECSKÉS D. Gusztáv: *Magyar–francia kapcsolatok, 1945–1990. Források*, Budapest, 2013.
- KOMJÁT–PÉCSI
1973
KOMJÁT Irén–PÉCSI Anna: *A szabadság vándorai. Magyar antifasiszták Franciaországban 1934–1944*, Budapest, 1973.
- MOLNÁR
1931
MOLNÁR Sándor: *Magyar sors francia földön*, Párizs, 1931.
- PAPP
1973
PAPP Lajos: *Törvényen kívül*, Budapest, 1973.
- PÉCSI
1968
PÉCSI Anna: *Magyar antifasiszták a francia és a belga ellenállási mozgalomban*, In: *Fegyverrel a fasizmus ellen*, szerk. GAZSI József–PINTÉR István, Budapest, 1968, 48–75.

PÉCSI
1980

PÉCSI Anna: *Magyar ellenállók és partizánok Franciaország és Belgium antifasiszta küzdelmeiben*, In: *Fegyverrel a hazáért. Magyar ellenállási és partizánharcok a második világháború idején*, szerk. DOMBRÁDY Lóránd–NAGY Gábor, Budapest, 1980, 247–276.